

Transformeren is een werkwoord !

Collegereactie algemene beschouwingen.

Mevrouw de voorzitter,

Allereerst dank aan alle fracties voor hun opmerkingen en bijdragen. Namens het College zal ik proberen daar kort op te reageren, evenals een korte reactie op de moties en amendementen. Morgen in de loop van de dag zullen de schriftelijke pre-adviezen beschikbaar komen. Helaas laat de tijd niet toe dat we op alle bijdragen volledig ingaan.

Mevrouw de voorzitter, Jean-Paul Sartre zei "Niet in de afzondering zullen we ons zelf ontdekken, maar onderweg, in de stad, in de menigte, als ding onder de dingen, als mens onder de mensen." Zo vergaat het ook de gemeente. Gemeentelijk beleid is een ontdekkingstocht langs veelal onvoorspelbare paden. Het zou mooi zijn als de wereld zich gedroeg als een beheersbare Deming Circle: Plan-Do-Check-Act; in de praktijk maken invloeden van buitenaf de toekomst vaak minder voorspelbaar dan beleidsmatig gewenst. Dat betekent naar het oordeel van het College dat we een balans moeten vinden tussen voorspelbaarheid, meten en beleid enerzijds en adaptief vermogen anderzijds. En dat vraagt om een vertrouwensbasis tussen Raad en College om ruimte te hebben om te kunnen schakelen.

In dat verband verwijs ik graag naar het essay van Jan-Dirk Pruim, raadsgriffier in Almere, getiteld: het lege midden. Een enkel citaat: "Beperk je tot de kaders. Maar we zadelen die raadsleden intussen wel op met de meest complexe uitvoeringsdossiers (zoals de jeugdzorg en de langdurige zorg). In die dossiers wordt beleid al doende gemaakt." Een lezenswaardig essay over de worstelingen van het stadsbestuur.

Mevrouw de voorzitter. Verschillende partijen vragen zich af hoe ze kadernota nu precies moeten duiden. Voor wat betreft het College is het een discussienota. Hierin wisselen we gedachtelijnen en opvattingen, die het College zo goed mogelijk kan vertalen in een begroting. Want pas bij de begroting neemt u de echte financiële beslissingen. Een beklemming is dus een virtuele reservering die pas na een afzonderlijk raadsbesluit tot effectuering komt. Dat kan ook pas dan, omdat dan het effect van de meicirculaire op onze financiële huishouding vertaald kan worden. En overigens, refererend aan de discussie tussen VVD en D66, U neemt wel degelijk een besluit over de wenselijke voorstellen; u stelt de rangvolgorde zoals benoemd op pag. 46 van de kadernota vast (of wijzigt die uiteraard). De discussie in de kadernota geeft aldus richting aan de begrotingsvoorbereiding, zonder deze op voorhand dicht te timmeren. Voorzitter, dat geldt ook voor de opmerking van D66: "Het bestemmen van een eventueel positief rekeningresultaat hoort toch echt bij het vaststellen van de jaarrekening thuis". Dat is ook zo. Alleen, het is wel heel moeilijk om de voorstellen uit deze kadernota te beschouwen zonder een goed beeld te hebben van die jaarrekening-voorstellen. Vandaar dat we ze hier melden, maar het besluit zullen herhalen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Die richting geven we tegen een optimistisch economisch gesternte. De economie trekt aan en Lelystad lijkt daarvan te gaan profiteren. Zoals de VVD stelt: we zijn van ver gekomen en bij aanvang van deze raadsperiode konden we nog niet vermoeden dat de economische wind zou gaan draaien en dat we langzamerhand de wind weer in de rug zouden krijgen. Tegelijkertijd vraagt dat van College en raad wel een extra inspanning; immers we zullen alles op alles moeten zetten om te zorgen dat onze Lelystedeling – en dan met name de werkzoekende medeburger – ook van deze kansen kan en gaat profiteren. Tegelijkertijd betekent dit niet dat de groeiende economie zich onmiddellijk vertaalt in financiële ruimte voor de gemeente. Die blijft onder druk staan. Het College heeft gemeend in deze kadernota – inderdaad de laatste van deze bestuursperiode – alle risico's inzichtelijk te maken zodat ook een nieuwe raad en nieuw college hier niet mee verrast worden. We zien dat de meeste partijen de lijn van het college steunen om nu niet over te gaan tot een takendiscussie maar per risico bij de begroting een set maatregelen voor te leggen om deze risico's te mitigeren. Met name de ICL-discussie maar toch ook de financiële ontwikkeling van de jeugdzorg vragen daarbij extra onze aandacht.

Mevrouw de voorzitter, zijn onze inwoners gelukkig? Wat de geluksindex betreft, behoort Lelystad tot de 10 ongelukkigste steden (plaats 10). Volgens mij laat deze geluksindex vooral zien dat wij in Lelystad te maken hebben met stedelijke problematiek, met armoede van groepen vergelijkbaar met Amsterdam, Heerlen, Schiedam of Almere. Daar is de aandacht dan ook meteen op gefocust. Dat daarnaast 84% van de inwoners in Lelystad gelukkig is, zal vandaag in de publiciteit helaas niet gehoord worden. De marges van ongelukkigste gemeente (Rotterdam) en meest gelukkigste (Ede) liggen tussen 82% en 88%. Waar hebben we het over???? Volgens mij laat de uitkomst zien dat Nederland gewoon een land met heel veel gelukkige inwoners is. We staan op de 41e plek; Almere staat 2 plaatsen boven ons (39e). Onder Lelystad staan 9 gemeenten. Wij scoren beter op geluk dan bijv. Amsterdam, Den Haag, Maastricht, Groningen, Nijmegen.... (en we horen als Lelystad en Almere toch tot de MRA: nou dan!). Voor een echt inhoudelijke reactie moeten we weten welke indicatoren gehanteerd zijn om de geluks-score te bepalen. Als hoge werkloosheid, aantal uitkeringen, laagopgeleiden e.d. de score bepalen, dan moeten we daarop acteren. En dat doen we. Ook de beschrijving van de intensiveringsvelden in deze kadernota laat dat weer zien. Alleen levert het weer een verkeerde plaats op verkeerde lijstjes op. Vervolgens is het wel weer hartverwarmend om op Social Media te zien hoe fanatiek onze inwoners het vervolgens voor onze eigen stad opnemen.

Mevrouw de voorzitter, tenslotte in dit blok nog iets over onze ambtelijke organisatie. Er is in de afgelopen jaren een forse personeelsreductie doorgevoerd, zowel binnen de primaire processen alsook binnen de bedrijfsvoering. Door een sterke focus op doelmatigheid / efficiency heeft de organisatie deze personeelsreductie op kunnen vangen, maar is er veel, misschien wel te veel, van onze organisatie gevraagd. Want tegelijkertijd is het aantal leidinggevenden sterk teruggebracht en gaan we steeds meer toe naar een organisatie waarbij de verantwoordelijkheid meer bij de medewerkers zelf komt te liggen en er wordt gestuurd op resultaten. Naast een significante bijdrage aan de gemeentelijke bezuinigingsopgave is een bijkomend voordeel van deze forse personeelsreductie dat er een doelmatiger en doeltreffender werkende organisatie is ontstaan ('never waste a good crisis'). De personele krimp is de laatste twee jaar gelijk op gegaan met beperkte uitbreiding als gevolg van o.a. de drie decentralisaties en de groei van bijvoorbeeld de bijstandsuitkeringen. Er ligt altijd meer werk dan dat er capaciteit is, dus moeten er continue prioriteiten worden gesteld. Dit is niet nieuw, maar dit is wel iets dat de laatste 6 jaar steeds verder is toegenomen. Een uiting hiervan is de door medewerkers ervaren werkdruk, waar we als organisatie veel aandacht voor hebben. Het ligt niet voor de hand om in tijden van forse bezuinigingen over te gaan tot uitbreiding van de formatie, ook al is er op veel terreinen sprake van taakverandering c.q. taakverzwaring. Er is in de afgelopen jaren daarom continue getracht alles binnen de bestaande capaciteit op te lossen, maar in enkele gevallen lopen we hier in vast en wordt er een voorstel voor uitbreiding van de formatie neergelegd. Voorbeelden van deze sluimerende 'taakvermeerdering' en toenemende druk op de organisatie zijn grofweg onder te verdelen in het inspelen op kansen en ontwikkelingen en aanscherping van wet- en regelgeving / nieuwe taken. In onze reactie op de moties en amendementen zullen we hiervan een aantal voorbeelden bijvoegen.

Mevrouw de voorzitter, vervolgens nog een enkele opmerking per partij voordat ik ingaan op de moties en amendementen.

VVD

De VVD is verbaasd dat het college van het rekeningresultaat 2016 niets als extra middelen op het Stadshart wil inzetten. Op zich begrijpen we die verbazing. Bij de voorstellen voor de besteding van het rekeningresultaat hebben we gekeken naar vooral die gebieden waar afgelopen jaren – noodgedwongen – geen geld voor vrijgemaakt kon worden maar wel kansen liggen. Voor het stadshart zijn afgelopen jaren telkenmale –middelen vrijgemaakt. Daarmee is een stevige inzet gepleegd. Bij onze schriftelijke reactie op de amendementen en moties presenteren we u hiervan graag een nader overzicht. Bovendien hebben we bij het intensiveringsveld stadshart bijvoorbeeld de merkpositionering Stadshart PM geraamd om hier nader op terug te kunnen komen. We zeggen de raad graag toe om de komende periode op basis van deze post en bijvoorbeeld de ontwikkelingen in het noordelijk deel nadere voorstellen aan de raad voor te leggen. Op dit moment zijn daar geen concrete aanleidingen voor. Ook staat de VVD stil bij de staat van onderhoud van de stad. Wat een treurigheid, alsof het college al blij is als de huidige beeldkwaliteit niet achteruit kachelt, laat staan dat we menen in staat te kunnen zijn om te komen tot verbetering, schrijft ze. We nodigen de VVD dan ook uit om aan te geven waar de bezuinigingen op het onderhouds- en investeringsbudget van de afgelopen jaren teruggedraaid moet worden en daartoe met structurele dekkingsmiddelen te komen. Met de huidige middelen is dit het beste resultaat dat we kunnen laten zien.

Voorzitter, de VVD ziet langs de dreven laaghangend fruit en beperkte ingrepen. Die kosten ook geld. Maar uiteraard gaan we graag letterlijk met U "op pad" langs de dreven.

Inwonerspartij

De Inwonerspartij gaat onder andere in op de instroom van migranten. (ik neem aan dat hiermee statushouders bedoeld worden). We zijn het eens dat we meer te bieden moeten hebben dan een dak boven het hoofd. Dat is nu juist ook wat we beschreven hebben in het uitvoeringsplan Van statushouder naar stedeling dat we U aangeboden hebben. Met dit uitvoeringsplan wil het college het toegenomen aantal statushouders sneller en beter integreren binnen de Lelystadse samenleving. Met de suggestie dat de instroom van statushouders afgestemd moet worden op de samenstelling van onze bevolking kunnen we niet meegaan. We zijn er als Lelystad trots op dat we de afgelopen periode aan onze opdracht voor wat betreft het huisvesten van deze groep voldaan hebben en zullen daar mee doorgaan. Ook de opmerking dat onze inwoners zich vaak niet gehoord voelen delen we niet. Juist de afgelopen periode is veel energie gestoken in participatie en samenwerking met de samenleving. Vandaar dat we ons zeer kunnen vinden in de formulering van de Inwonerspartij, die welhaast het karakter van een gezamenlijk motto heeft: "Samen sterk en een mooie toekomst voor al onze inwoners".

PvdA

De Partij van de Arbeid benoemd onder andere een aantal zorgen. Een dokter stelt eerst een zorgvuldige diagnose voor hij medicijnen voorschrijft. Voorzitter, dat is zo en er zijn ook gevallen bekend waarin de diagnose uiteindelijk juist bleek maar de patiënt er geen baat meer bij had. Zoals we in onze algemene inleiding al stelden: In die dossiers wordt beleid al doende gemaakt. We moeten ons daarbij realiseren dat de financiële opgave voor de jeugdzorg disproportioneel zwaar is en dat ook het college om die reden bij de beschreven ontwikkeling/onzekerheid Transformatie Jeugdhulp hier bij de begroting nader op terug komt. Tot leren van andere gemeenten zijn we daartoe zeker bereid, maar om maar bij de beelddraak te blijven: we moeten het medicijn "pilot van 5 gezinnen" niet meteen op de hele groep van toepassing verklaren voordat we zeker weten dat er sprake is van een genezende werking. Net als het College maakt de PvdA zich zorgen over de kwaliteit van het onderwijs. En inderdaad, we gaan er niet over, maar we zijn er wel van. Ons College voert dan ook intensief overleg met de bevoegde gezagen over de wijze waarop wij ze als gemeente kunnen ondersteunen bij het ontwikkelen en toepassen van hun oplossingen. Want onze betrokkenheid – hoe gerechtvaardigd ook – mag er niet toe leiden dat we de verantwoordelijkheid over nemen. Dat is niet duurzaam.

SP

Voorzitter, de SP maakt zich zorgen, ernstige zorgen over de armoede. Hulpverleners zien vooral machteloze mensen, mensen die 'er niet meer uitkomen'. Een deel van die zorgen herkennen we. En de individuele ervaringen van individuele hulpverleners en zorgontvangers zijn vaak schrijnend. Dat neemt niet weg dat we de plicht hebben om te kijken naar de stad als geheel. En dan is het College eigenlijk best trots op ons armoedebeleid. Met een samenhangend pakket van maatregelen is er daadwerkelijk hulp en met extra investeringen worden wachtlijsten weggewerkt. Maar misschien nog wel belangrijker, voor de cliënt en voor de stad als geheel, samen met onze samenwerkingspartners wordt ingezet op het voorkomen van armoede en het zodanig steunen van mensen dat zij zelf de regie over hun leven en hun financiële huishouding kunnen nemen. En waar dat niet kan is er een vangnet. Overigens, de wachtlijsten zijn wat anders dan de stormloop op de financiële spreekuren. Die laatste zijn laagdrempelig en juist preventief van aard.

D66

Voorzitter, D66 ziet een tegenstelling in de kadernota, te weten tussen het principe (overigens afkomstig uit het Raadsprogramma "niet meer dan er binnenkomt" en punt 7 "met een wenselijk voorstel te komen voor het instellen van een egaliseringsreserve". Wij zien de tegenstelling niet. Wat we uw raad bij 7b voorstellen is de middelen die binnengekomen zijn nu juist in de toekomst te besteden waar ze voor bedoeld zijn. D66 vraagt eigenlijk ook om een nadere beschouwing van het "basisniveau". Dat is op zichzelf een wat fluïde begrip. Het college heeft u dan ook niet voor niets een kadernota Sociaal domein aangekondigd, waarin juist op dit soort zaken ingegaan wordt. Die – toekomstgerichte – kadernota zal u nog deze bestuursperiode worden voorgelegd, onder meer gebaseerd op de praktijkervaringen in deze periode. Tenslotte voorzitter, D66 wil ons opdragen om bij de programmabegroting 2018-2021 een begrotingsvariant uit te werken waarin een deel van de 8 miljoen gebruikt wordt om de moeilijke periode ten gevolge van de BBV regels in de jaren te helpen

opvangen. Maar voorzitter, daar heeft uw raad onlangs een besluit over genomen waaraan wij bij de begroting uitvoering geven. Tenslotte, aan het adres van D66, geld speelt wel degelijk een rol, maar helaas al te vaak de hoofdrol. En het is de vraag of dat altijd verstandig is.

Christenunie

We zijn blij dat de Christenunie de positieve aanzetten in het stadshart onderkent. Natuurlijk zijn er creatievere ingrepen te bedenken dan het plaatsen van plantenbakken. Maar hier is het betere vaak de vijand van het goede. Met het vergroeningsplan is een waardevolle stap gezet in het versterken van de beleving en het vergroten van de verblijfskwaliteit in het stadhart.

We delen de zorg zoals die door de Christenunie uitgesproken wordt met betrekking tot de mensenhandel. Ondernijning is een thema dat in tal van steden en ook in Lelystad vraagt om een antwoord. Maar naast bestrijden van criminaliteit en aanpakken van de daders past zorg voor de slachtoffers. In dat kader reageren we dan ook positief op de door de Christenunie gestelde vragen hierover. We zullen daarover met de zorgaanbieders in overleg gaan om te onderzoeken in hoeverre ze daartoe in voldoende mate toegerust zijn en zo nodig de toerusting te versterken.

Groen Links

Voorzitter, Groen Links lardeert haar bijdrage eveneens met een mooi citaat. 1 zin daaruit spreekt ons in het bijzonder aan: "Degenen die de strijd opgaven, wonen hier niet meer." Dat is waarom we met elkaar zo trots zijn op onze stad, want ja, wij wonen er en wonen er met veel plezier. En met Groen Links koesteren we "De "kleine helden", de inwoners van de stad, die ieder op hun eigen manier en naar eigen mogelijkheden samen de stad maken tot wat die is. Het is alleen jammer dat Groen Links vervolgens constateert dat deze kadernota een magere inhoud heeft. Het zal u niet verbazen dat we dat beeld niet delen. We delen ook niet het beeld dat het college het hoofd in de schoot legt rond de parkeerexploitatie. Maar als je na jaren discussiëren constateert dat alle optimaliseringsmogelijkheden uitgeput zijn, dan heeft het geen zin iedereen met huiswerk het bos in te sturen. Dan moet je de waarheid onder ogen zijn en de consequenties verwerken.

Groen Links wijst ook op het bijzondere belang van natuur en landschap. Dat belang delen we vanzelfsprekend. Ze bevat één van de kernkwaliteiten van onze stad. In de vigerende structuurvisie is dit verankerd. En inderdaad in de op te stellen omgevingsvisie en meer nog in de vertaling van verordeningen en regels in de het omgevingsplan zal dat verder worden verankerd. Het lijkt het college verwarrend om naast het interactieve proces van de omgevingsvisie een proces om te komen tot een natuurvisie te starten. Wat ons betreft maakt dat deel uit van juist dat proces om tot een omgevingsvisie te komen.

CDA

Het CDA vraagt zich af of de conclusie moet zijn dat deze bezuinigingen eigenlijk overbodig waren? Er is al twee jaar op rij een fors overschot op de jaarrekening van in totaal ruim 14 miljoen. Het College denkt van niet. Immers, kern is dat we een financieel- op structurele basis – gezonde huishouding hebben. Daar hebben we hard voor moeten bezuinigen en als het gaat om de personele capaciteit misschien ook wel te hard. Maar daardoor zijn we als gemeente mager maar gezond. Incidentele meevallers doen daar niets aan af. Ze laten hooguit zien dat College en Raad een behoedzaam financieel beleid voeren.

Het CDA vraagt onder andere aandacht voor eenzaamheid. Dat lijkt ons een terecht aandachtsveld. Met elkaar moeten we er voor zorgen dat onze ouderen actief deel uit blijven maken van de samenleving. De WMO biedt daarvoor instrumenten, en juist ook de mantelzorg en de mogelijkheid om ook bij een toenemende zorgvraag in de eigen woning te kunnen blijven wonen zijn daarbij belangrijke elementen.

Voor wat betreft het transitiefonds weet het college dat er nog voorstellen in de pijplijn zitten. Deze zullen we uiteraard snel en volgens de afgesproken werkwijze beoordelen. De meerwaarde van deze werkwijze zal moeten blijken uit een evaluatie, waar we graag na afloop van de werkingsduur van het fonds op terug komen.

Tenslotte, u vraagt om meer openingsuren voor de bibliotheek. We nemen aan dat u hiervoor nog met een motie of amendement komt, inclusief de financiële consequenties.

Leefbaar Lelystad

Voorzitter, Leefbaar vraagt zich of de raad m.b.t. het onderwijs niet anders beslist zou hebben ten aanzien van de huisvesting van het Voortgezet onderwijs met het rapport van de schoolinspectie op het bureau. Wij denken het niet. De signaleerde problemen moeten nu worden opgelost en al lang opgelost zijn voordat de nieuwe huisvesting betrokken wordt. Daar spreken wij de SVOL op aan.

Overigens denken we dat de nieuwe huisvesting en de daarbij behorende schoolorganisatie juist kunnen helpen om de kwaliteit te verhogen.

Leefbaar Lelystad wijst ons op de mogelijk problemen bij het vooraf betalen van de ouderbijdrage voor het leerlingenvervoer. Ons zijn die signalen niet bekend, maar waar dat nodig is zorgen we voor een passende betalingsregeling.

We delen uw wensen met betrekking tot de levendigheid van het stadshart. Of verlengde openingstijden daar een bijdrage aan gaan leveren vragen we ons af. Immers, op dit moment is er geen belemmering om al langer open te gaan. Maar uw suggesties zullen we, voor zover nog niet bekend, zeker delen met de centrummanager. Wij hopen overigens nog steeds van harte dat de ondernemers in het stadshart er in slagen een BIZ op te richten, we zullen ze daarbij ondersteunen waar nodig. Een BIZ is belangrijk voor de samenwerking tussen eigenaren, ondernemers en de gemeente, maar is tegelijkertijd afhankelijk van het draagvlak onder de ondernemers.

En tenslotte; hoezo stelt U dat het woord participatie niet echt aanslaat? 180 burgerinitiatieven in het kader van Mensen maken de buurt, de pilot lelystad-haven en het mobiele stadskantoor zijn voorbeelden die wel aanslaan. Participatie leeft als nooit tevoren.

LEUC

Voorzitter, zoals ook al eerder gememoreerd, met de fractie LEUC delen we de onzekerheden en zorgen met betrekking tot de Jeugdzorg. U vraagt zich af waarom we de bezuinigingen op de sportverkiezingen terugdraaien. Die bezuinigingen zijn nu net een voorbeeld waarmee we stelden dat we tot op het bot waren gegaan. Nu er een beetje financiële ruimte komt en we gezien hebben wat voor impact deze bezuiniging had, in combinatie met de omvang van het bedrag, kunnen we met een klein bedrag een grote impact herstellen. Ook vraagt de fractie LEUC om een apart plan van aanpak voor 50+ers. Dat lijkt het college niet nodig. 50+ is een categorie waar aparte aandacht voor is binnen het hele stelsel van re-integratie instrumenten. Ook wij beseffen dat we moeten voorkomen dat deze groep afgeschreven wordt, sterker nog ons bedrijfsleven en de arbeidsmarkt hebben ze zeker straks hard nodig.

Opa+

Opa+ stelt onder andere een aantal vragen over Lelykracht. Het college heeft de indruk dat Lelykracht goed op stoom gekomen is. Het is een beweging die met acties als Krachtpatsers of de Lelykrachtcentrale een aantal mooie pilots uitgevoerd heeft met groot bereik, waarbij de samenwerking en "cross-overs" tussen de instellingen aantoonbare meerwaarde hadden. Inmiddels wordt met acties als Ik ben Lelystad en de Spot on week de verbreding gezocht. Het gaat om een nieuwe – interdisciplinaire werkwijze samen met de burger, waarbij er behoeftegestuurd gewerkt wordt. In planmatig opzicht heeft dat dan onmiddellijk zijn beperkingen. We delen wel de kritiek dat al deze activiteiten wellicht wat te weinig zichtbaar zijn geweest. Het College heeft dan ook met de initiatiefnemers van Lelykracht afgesproken dat zij graag bereid zijn uw Raad op korte termijn bij te praten.

Opa+ geeft in haar bijdrage aan op zoek te zijn naar gewoon een stukje Zwolle in Lelystad. Dat zou ik niet doen. Want dat is niet te vinden. En maar gelukkig ook. Wij hebben onze eigen eigenheid. We hebben niet die mooie oude gebouwen, dat is waar. Maar wij hebben ook geen dood Stadshart dat gereanimeerd moet worden. We hebben een stadshart dat bezig is aan haar tweede jeugd. Langzaam is ze zichzelf aan het heruitvinden, dat zou Opa+ toch aan moeten spreken.

Voorzitter, Jean-Paul Sartre had nog een uitspraak: 'Antwoorden zijn altijd makkelijker dan vragen.' We hopen dat we hiermee ook op de meeste vragen een antwoord hebben gegeven en wensen College en Raad ook in deze laatste periode veel transformatie toe.